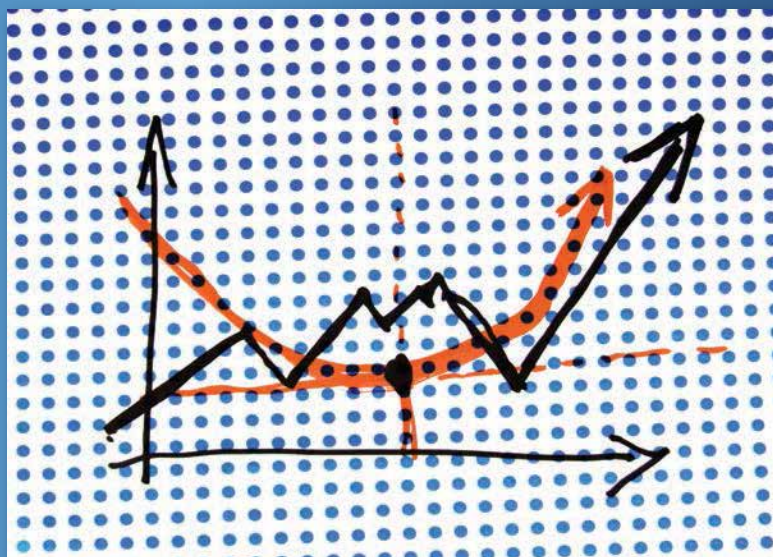

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-76-28

ГОДИШЕН ЗБОРНИК 2015 YEARBOOK

ГОДИНА 7

VOLUME 8

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF ECONOMICS

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” – ШТИП
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN: 1857- 7628

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2015

YEARBOOK

ГОДИНА 7

VOLUME VIII

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF ECONOMICS

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF ECONOMICS**

За издавачот:

Проф.д-р Трајко Мицески

Издавачки совет Editorial board

Проф. д-р Блажо Боев	Prof. Blazo Boev, Ph.D
Проф. д-р Лилјана Колева - Гудева	Prof. Liljana Koleva - Gudeva, Ph.D
Проф. д-р Трајко Мицески	Prof. Trajko Miceski, Ph.D
Проф. д-р Ристо Фотов	Prof. Risto Fotov, Ph.D
Проф. д-р Круме Николоски	Prof. Krume Nikoloski, Ph.D
Проф. д-р Еленица Софијанова	Prof. Elenica Sofijanovska, Ph.D
Доц. д-р Емилија Митева-Кацарски	Emilija Miteva-Kacarski, Ph.D
Доц.д-р Благица Колева	Blagica Koleva, Ph.D
Доц.д-р Љупчо Давчев	Ljupco Davcev, Ph.D

Редакциски одбор Editorial staff

Проф. д-р Трајко Мицески	Prof. Trajko Miceski, Ph.D
Проф. д-р Ристо Фотов	Prof. Risto Fotov, Ph.D
Проф. д-р Круме Николоски	Prof. Krume Nikoloski, Ph.D
Проф. д-р Ристе Темјановски	Prof. Riste Temjanovski, Ph.D

Главен и одговорен уредник Managing & Editor in chief

Проф. д-р Трајко Мицески Prof. Trajko Miceski, Ph.D

Јазично уредување Language editor

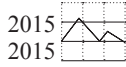
Даница Гавриловска-Атанасовска Danica Gavrilovska-Atanasovska
(македонски јазик) (Macedonian)

Техничко уредување Technical editor

Славе Димитров Slave Dimitrov
Благој Михов Blagoj Mihov

Редакција и администрација Address of editorial office

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип Goce Delcev University
Економски факултет Faculty of Economics
бул „Крсте Мисирков“ бб Krste Misirkov b.b., PO box 201
п.фах 201, 2000 Штип, Македонија 2000 Stip, R of Macedonia

**СОДРЖИНА
CONTENT**

Проф.д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска, доц.д-р Весна Георгиева Свргинов ВЛИЈАНИЕ НА НЕМАТЕРИЈАЛНИТЕ СРЕДСТВА ВРЗ ПАЗАРНАТА ВРЕДНОСТ НА КОМПАНИИТЕ	7
Проф.д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска, Ивана Ивановска Рунтева ФИНАНСИСКАТА РАЦИО АНАЛИЗА – ОСНОВА ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ОДЛУКИ ЗА ИНВЕСТИРАЊЕ.....	19
Доц.д-р Илија Груевски, доц.д-р Стеван Габер ПРИРОДАТА И ЕФЕКТИТЕ НА ДАНОЧНАТА ИНЦИДЕНЦА (СО ПОСЕБНА АНАЛИЗА НА НЕКОИ ОДБРАНИ ЗЕМЈИ)	27
Доц.д-р Јанка Димитрова, доц.д-р Благица Колева КВАЛИТЕТНОТО УПРАВУВАЊЕ СО ЗАЛИХИТЕ ПРЕДУСЛОВ ЗА БРЗА И ЕФИКАСНА РЕВИЗИЈА	49
Доц.д-р Дарко Лазаров, доц.д-р Митко Кочовски ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА НА ДИРЕКТНИТЕ ЕФЕКТИ НА ИНДУСТРИЈТА ЗА ОСНОВНИ МЕТАЛИ ВО МАКЕДОНСКАТА ЕКОНОМИЈА	63
Доц.д-р Стеван Габер, доц.д-р Илија Груевски ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ВО БРАЗИЛ И АРГЕНТИНА	87
Доц.д-р Емилија Митева-Кацарски, м-р Костадинка Чабулева УЛОГАТА НА ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ ВО МЕЃУНАРОДНАТА ТРГОВИЈА	101
Доц.д-р Благица Колева, проф.д-р Оливера Ѓоргиева-Трајковска ЗНАЧЕЊЕТО НА СТРАТЕШКОТО МЕНАѢРСКО СМЕТКОВОДСТВО КАКО ПОЗИТИВЕН ИНДИКАТОР ВО СОВРЕМЕНОТО БИЗНИС ОПКРУЖУВАЊЕ	111
Доц.д-р Јанка Димитрова, Драгица Мицовска Шукриева РЕВИЗОРСКАТА ПРОФЕСИЈА ВО МАКЕДОНИЈА И ВО СВЕТОТ	123
Татјана Теохарева- Монева, проф.д-р Ристо Фотов ЖЕНИ ПРЕТПРИЕМАЧИ- ПРЕДИЗВИЦИ И МОЖНОСТИ.....	133

Деспина Бојчева, проф.д-р Трајко Мицески ПЛАНИРАЊЕТО КАКО ПОЧЕТНА ФАЗА ЗА ФОРМУЛИРАЊЕ НА СТРАТЕГИЈА НА ОРГАНИЗАЦИОНИТЕ СУБЈЕКТИ (со посебен осврт на текстилната дејност) “	145
Бобан Трајковски, проф.д-р Ристе Темјановски ЛОГИСТИЧКИ ИНФОРМАЦИОНЕН СИСТЕМ И ЗНАЧЕЊЕТО ЗА СОВРЕМЕНИОТ БИЗНИС: ПОСЕБЕН ОСВРТ НА ОРГАНИЗАЦИОНА ПОСТАВЕНОСТ НА ЛОГИСТИКАТА КАЈ КБР СЕРВИСИ	155
Наташа Никовска, проф.д-р Трајко Мицески ОРГАНИЗАЦИСКАТА СТРАТЕГИЈА ВОДИЧ ЗА СОЗДАВАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ НА КОНКУРЕНТСКА ПРЕДНОСТ НА ПАЗАРОТ	171
Роберт Трајковски, проф.д-р Трајко Мицески СЕЛЕКЦИЈА НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ СО ФОКУС НА ДРЖАВНА АДМИНИСТРАЦИЈА	183
Татјана Макаренкова, проф.д-р Трајко Мицески ВЛИЈАНИЕТО НА ЛИДЕРСТВОТО ВРЗ ИЗВРШУВАЊЕТО НА СТРАТЕГИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО	195
Сашо Арсовски, проф.д-р Трајко Мицески ВЛИЈАНИЕТО НА РАКОВОДИТЕЛИТЕ ВРЗ ОРГАНИЗАЦИСКОТО ОДНЕСУВАЊЕ НА ВРАБОТЕНИТЕ, СО ОСВРТ НА МВР	205
Марина Панева, проф.д-р Трајко Мицески ВЛИЈАНИЕТО НА ТЕХНОЛОГИЈАТА И ИНОВАЦИИТЕ ВРЗ КРЕИРАЊЕТО НА МЕНАџМЕНТ СТРАТЕГИЈА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО	215
Давид Тоневски УЛОГАТА НА ЗАДОЛЖНИЦАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАКО ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТ	227
Маја Лешева ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ЕЛЕКТРОНСКОТО БАНКАРСТВО, НЕГОВИТЕ ПРЕДНОСТИ И НЕДОСТАТОЦИ ВО БАНКАРСКИОТ СЕКТОР ВО Р.М	237

УЛОГАТА НА ЗАДОЛЖНИЦАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА КАКО ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТ

Давид Тоневски

Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип

Краток извадок

Задолжницата претставува ефикасно средство со помош на коешто се овозможува обезбедување на сите оние побарувања коишто постојат помеѓу правните субјекти во една земја. Врз основа на задолжница, гледано од практична гледна точка, се прескокнува една цела судска постапка којашто може да трае и долгогодишен временски период.

Во Република Македонија, една година пред да биде донесена задолжницата, во јавноста постоеше став дека ваквиот инструмент требаше да биде воведен уште многу одамна, како резултат на тоа што во државите во Европа постојат разни модели врз основа на коишто се регулирани односите помеѓу земјите и фирмите. Предноста кај задолжницата е тоа што истата поседува карактер на извршна исправа што подразбира дека доколку субјектот не успее да ги наплати севкупните побарувањата, тогаш во такви случаи може да се активира извршителот, односно да се спроведе процес на извршување на побарувањето коешто е произлезено од задолжницата. Заолжницата како инструмент се воведува со цел да се избегне процесот на презадолженост на компаниите, со што се штитат доверителите од сите оние т.н. лоши должници.

Клучни зборови: *задолжница, финансиски инструмент, Република Македонија, извршна исправа, побарувања, должници.*

THE ROLE OF THE PROMISSORY NOTE IN THE COUNTRY AS A FINANCIAL INSTRUMENT

David Tonevski

Faculty of Economics, University “Goce Delchev”, Stip

Abstract

The Promissory note is an effective means by which it allows the provision of all the requirements that exist between the legal entities in the country. Based on Promissory note viewed from a practical point of view it skips an entire court proceedings which may take long time.

In the Republic of Macedonia, a year before a Promissory note public stance was that this instrument should have been introduced long ago, due to the fact that across Europe there are various models based on that regulated relations between the countries and the companies. The Advantage in the Promissory note is that it possesses the character of an executive document which means that if the entity fails to pay then the overall claims in such cases can be activated agent, ie to implement a process of enforcement of the claim which is derived from Promissory note. The Promissory note as an instrument is introduced in order to avoid the process of indebtedness companies, thus protecting those creditors etc. bad borrowers.

Keywords: *Promissory note, Financial Instruments, Republic of Macedonia, Executive document, Order, Borrowers.*

Вовед

Задолжницата претставува таква исправа со чијашто помош должникот, односно трговско друштво кое е регистрирано согласно со Законот за трговски друштва, дава целосна согласност сите плаќања на неговите обврски кон определен доверител да бидат извршени по присилен пат од сите негови сопствени сметки кај сите носители на платниот промет. Целокупната примена на задолжницата создава позитивни ефекти врз финансиската дисциплина на фирмите, при што истата се воведува со цел да се креира еден ефикасен инструмент за наплата на побарувањата кој ќе придонесе за драстично намалување на неплатени обврски, засилување на економската активност во државата, како и подобрување на ликвидноста на стопанството. Донесувањето на Законот за финансиска дисциплина во Република Македонија претставува еден конкретен резултат на бизнис заедницата, односно истиот беше донесен по директно барање на Сојузот

на стопанските комори, кој имаше еден договор со Владата на Република Македонија, договор кој укажуваше дека кога ќе заврши процесот на раздолжување врз основа на ДДВ, како и врз основа на останати обврски што се случи во февруари 2013 година, во побрз рок што е можно побргу да биде донесен еден ваков конкретен закон.

Како инструмент за наплата, првичната поволност на задолжницата се изразува преку нејзиниот извршен карактер врз основа на којшто се подобрува севкупната финансиската дисциплина. Меѓутоа, и покрај сето ова, задолжницата не поседува таква моќ со која би го решила недостигот на ликвидност кој се дефинира како основен економски проблем креиран од страна на неподмирениите обврски на јавниот сектор кој го сочинуваат централна власт, локални власти како и јавните претпријатија во една земја. Големото значење на овие обврски произлегува од фактот дека големиот сегмент од бизнисот во приватниот сектор е целосно поврзан со процесот на набавките и плаќањата на јавниот сектор.

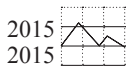
1. Карактеристики на задолжницата

Задолжница претставува исправа врз основа на која должникот - трговско друштво дава согласност плаќањето на неговите обврски кон одреден доверител да биде спроведено по присилен пат од сите негови сметки, при што доколку задолжницата не се наплати од паричните средства, задолжницата може да се наплати и од друг имот како извршна исправа.

Во минатото беа креирани и едни претходни законски промени врз основа на коишто јавниот сектор беше тој којшто си обезбеди еден значителен простор во кој започна да одложува и преговара за неговите сопствени обврски кон фирмите. Врз основа на ова, задолжницата е таа која што се однесува на обврските на приватниот сектор. „Доколку во една земја би постоел таков инструмент со кој би се зголемила сигурноста при наплатата на сопствените побарувања на фирмите од страна на државата, тогаш сето тоа би можело барем привидно да ја намали ризичноста на фирмите во однос на барањето кредит од страна на банките, па како резултат на сето ова настанува една таква ситуација каде што ќе се подобри пристапот кредити наменети за покривање на потребите од ликвидни средства на самата фирма”¹.

Во голем број на европски земји, како што е Германија, не постои никаков временски период од 60 дена, туку напротив, постојат едни обврски коишто треба да се платат веднаш или пак во оној временски период кога државата ќе поседува средства со помош на коишто ќе ги

1) <http://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2013/11/mooo.pdf>

подмири постоечките обврски. Меѓутоа, постојат и такви земји каде што во однос на наплатата функционираат и се применуваат и други законски решенија.

2. Конструирање на задолжницата во Република Македонија по примерот на Хрватска

Задолжницата во Република Македонија е конструирана по примерот на Хрватска. Законот за финансиско работење и претстечајни спогодби во Хрватска претставува моќно оружје за спречување на неликвидноста и дисциплинирање на должниците, при што најинтригантните одредби од овој закон се севкупните кратки рокови за исплаќање на долговите коишто се насочени кон земјата и фирмите и стриктните услови за почитување на истите тие. „Во Република Македонија поголемот дел од фирмите се премногу насочени кон целосна соработка со државата, па како резултат на тоа нивниот фокус не е насочен кон освојување на домашниот и странскиот пазар“². Врз основа на најавите за појава и примена на овој финансиски инструмент, Сојузот на стопански комори на Македонија уште во 2012 година застапа цврсто на сопствениот став дека треба да му се даде шанса на ваквиот нов инструмент.

Во 2012 година Хрватска беше соочена со фактот дека финансиска дисциплина не функционира без кратки рокови за исплаќање на долгот, а исто така во оваа земја задолжницата не се покажа како ефикасна. Како резултат на ова истата година од страна на оваа земја беше објавена војна на неликвидноста. Во Хрватска истата година севкупната вредност на сите неисплатени побарувања изнесуваше цели 6 милијарди евра, при што како резултат на сето ова подолго од една година беа блокирани сметките на вкупно 56.778 компании. За разлика од Хрватска, во Република Македонија официјални бројки во однос на сето ова сеуште нема. Применувајќи го изградениот хрватски модел, од септември 2012 година во нашата земја започна да се применува задолжница како финансиски инструмент, со знак прашалник дали примената на ваквиот инструмент ќе ја поправи финансиската дисциплина во земјава. Во тој временски период голем дел од експертите во нашата земја потенцираа дека задолжницата може во целост да ја поправи севкупната финансиската дисциплина, меѓутоа дека истата не поседува таква можност со којашто би го решила појавениот основен економски проблем. Експертите цврсто го бранеа нивниот основен став дека поволноста на задолжницата се изразува преку нејзиниот извршен карактер врз основа на којшто се финансиската дисциплина. Меѓутоа задолжницата, како што и претходно потенциравме,

2) https://ener.gov.mk/files/propisi_files/report

не може да го реши недостигот од ликвидност како основен економски проблем, којшто е креиран од страна на неизмирениите обврски на јавниот сектор, коишто обврски поседуваат одреден степен на важност.

Во однос на финансиската дисциплина голем број хрватски експери во 2012 година сметаа дека во нивната земја менталитетот е тој што тешко се менува. Во однос на финансиската дисциплина во оваа земја беше донесен закон, чијашто примена стартуваше на 1 октомври 2012 година, закон кој предвидува конкретни рокови на исплата и до цели 30 дена. Ваквиот хрватски чекор претставуваше една јасна порака којашто беше упатена до сите стопанственици дека локалната самоуправа и државата во временски период од 30 дена ќе вршат исплата со исклучок на здравствениот сектор, каде што е предвиден временски рок од вкупно 60 дена. Врз основа на нивниот закон фирмите ќе можат да договорат во време од 60 дена, меѓутоа по сето тоа тие ќе мораат да платат. Со ваквите чекори во тоа време Хрватска испрати јасна порака дека сите даноци ќе треба да бидат платени точно навреме, па врз основа на тоа со време ќе треба да бидат подмирени и сите обврски. „Должниците се тие коишто си создадоа еден начин на однесување, па врз основа на тоа од стопанствениците беше побарано своите обврските кон вработените и добавувачите да ги стават во прв план”³.

Кога станува збор за финансиската дисциплина во земјите низ светот Финците се тие коишто се најдисциплинирани во Европа, бидејќи тие редовно ги подмируваат своите обврски за временски период од некаде 25 дена. Во однос на Европа состојбата е шарена, при што во Германија и во нордиските земји постои една одредена стабилност, додека земјите од Југоисточна Европа се соочуваат со голем број проблеми. Врз основа на ваквите податоци и информации сопствениците на фирмите прават обиди да се справат со ликвидносните проблеми по пат на целосно намалување на временските рокови за плаќање, па врз основа на ова договорениот рок за наплата во ЕУ се движи некаде од 32 до 36 дена.

3. Донесување на Законот за финансиска дисциплина

Законот за финансиска дисциплина во Република Македонија стапи на сила од 1 април 2014 година, меѓутоа истиот беше донесен на 30 декември 2013 година. Севкупната првична цел на овој Закон беше да се подобри финансиската дисциплина помеѓу овие оператори. Ваквиот Закон претставува еден нов револуционерен закон, тргнувајќи од фактот дека за првпат во историјата на нашата земја се вклучени и сите државни институции во рамките на ваквиот Закон.

3) <http://vlada.mk/node/2003>

„Законот за финансиска дисциплина содржи одредени точки и членови коишто цврсто ќе треба да бидат целосно доработени, но гледано во глобала Законот е добро конструиран и дава можност да се подобри финансиската дисциплина по пат на поредовно плаќање помеѓу економските оператори и државните институции”⁴.

Ваквиот Закон не дава можност да бидат целосно расчистени обврските коишто постојат помеѓу компаниите, затоа што некои компании имаат големи историски долгови што датираат од некој претходен период. Како и кај секој Закон, така и кај Законот за финансиска дисциплина постоеја повеќе тешкотии при почитувањето и имплементација во почеток, бидејќи одредени компании поседуваат обврски или пак голем број на ненаплатени побарувања како резултат на претходно доставени фактури, а сега им доспеваат плаќања врз основа на новиот Закон. Со ваквиот Закон на некој начин компаниите се тие кои што ќе треба да пронајдат еден конкретен модус да го пребродат целокупниот ваков период.

4. Функционирање и примена на задолжницата во Република Македонија

Задолжницата како финансиски инструмент е конкретен проект на ССК. Задолжницата се применува како во земјите од регионот, така и пошироко. Во однос на задолжницата се појави еден конкретен проблем кај оние претпријатија коишто во своето работење имаат повеќе партнери. Имено, тука проблемот е од аспект на администрација и од аспект на зголемениот број на трошоци. Кај една компанија којашто има стотина партнери на кои им испорачува конкретен производ многу е тешко административно да се пристапи кон склучување задолжница кон овие клиенти.

Меѓутоа, задолжницата многу добро функционира во оние услови каде што севкупната сума е драстично поголема, при што во вакви услови задолжницата си го пронаоѓа сопственото место и дава очекувани резултати⁵. Во Законот за финансиска дисциплина на Република Македонија постојат таксативно наведени одредби врз основа на коишто во 2014 година рокот за плаќање на државните институции беше 120 дена, а оваа 2015 година рокот за плаќање на овие институции е 90 дена, додека пак од 2016 година ќе важат сите услови коишто важат за економските оператори.

4) <http://www.pravdiko.mk/zakon-za-finansiska-distsiplina/>

5) Врз основа на ова, задолжницата со тек на време ѝ се дава шанса да ја покаже нејзината ефикасност и функција.

Севкупното движење и кондиција на компаниите во Република Македонија се наоѓа во една континуирана неликвидност како резултат на неподмирени обврски кои што се дадени врз основа на дадени производи или услуги. Во однос на претходното наведено, станува збор за еден процес на долгување на државата кон фирмите, долгување на фирмите помеѓу себе, како и долгување на фирмите кон државата како резултат на различни основи. Претходно наведената процедура се движи во еден позитивен правец, затоа што овие законски и преземени иницијативи креираат еден процес на подобрување на тековното работење и тековната ликвидност на фирмите.

Врз основа на Законот за задолжница, во Република Македонија истата се издава само во еден примерок при должничко доверителски односи помеѓу правните лица. Врз основа на Законот, задолжницата не смее да биде издадена на правно лице кое што има блокирана сметка, лице за кое што во Трговскиот регистар кај Централниот регистар има евидентирано податоци за постапка за стечај или ликвидација, лице на коешто е изречена санкција забрана за вршење дејност и слично. Задолжницата е составена од страна на нотар врз основа на системот за водење на регистар на задолжници кој генерира единствен број на задолжницата. Откако задолжницата ќе биде составена, нотарот е тој којшто електронски ја потпишува и ја печати преку системот за водење на регистарот на задолжници и ја заверува согласно со одредбите од Законот. „Задолжницата е издадена со денот на заверка пред нотар“⁶. Врз основа на сето ова, Централниот регистар е тој којшто ја известува Клириншката куќа за бројот на трансакциската сметка, единствениот матичен и даночен број на должникот кои што се наведени во задолжницата.

Во задолжницата како финансиски инструмент задолжително се внесува: називот, седиштето, единствениот матичен и даночен број на доверителот, основот врз основа на којшто задолжницата се издава, износот на севкупното побарување, датумот на достасување и краен рок за доставување, а на крајот во задолжницата се внесуваат и местото и датумот на издавање, како и потпис на должникот и доверителот.

Исто така, во задолжницата се внесува и изјавата на должникот дека тој се согласува севкупниот износ на побарувањето, кој е означен на задолжницата да се наплати по присилен пат од сите негови сметки кај носителите на платниот промет и од целиот негов движен и недвижен имот.

Во оние случаи кога севкупните обврски што се врз основа на задолжница не се платени до датумот што ја опфаќа нејзината достава

6) Закон за задолжница, Сл. весник на Р. Македонија, бр.59 од 11.5.2012 година

тогаш во такви ситуации, доверителот поднесува барање за наплата најдоцна до денот кој што е наведен на задолжницата како краен рок. Доверителот е тој кој што задолжително во задолжницата ја приложува изјавата којашто е заверена на нотар врз основа на којашто под полна морална, кривична и материјална одговорност во целост го потврдува неплатениот износ на севкупното побарување по задолжницата и бројот на сметката на доверителот на кој што ќе треба да бидат пренесени средствата од сметката на должникот. Она барање за наплата кое е поднесено по крајниот временски рок за доставување на барањето за наплата, носителот на платен промет нема да го прими. Носителот поседува должност во рок од два работни дена од денот на добивањето на барањето преку Клириншката куќа да достави конкретно комплетирано известување до Централниот регистар дека доверителот е тој кој што бара наплата на задолжницата.

По добивање на барањето за наплата носителот на платен промет поседува должност да постапи на начин за извршување на решенијата за присилна наплата, меѓутоа ако доверителот не поднесе барање за наплата на побарувањата по задолжницата во наведениот краен временски рок, тогаш во такви случаи обврските по задолжницата престануваат. Централниот регистар ја брише од регистарот на задолжници онаа задолжница за која не е поднесено комплетно барање за наплата во последниот временски рок за доставување на барањето за наплата, при што ваквото бришење се спроведува по истекот на три дена од крајниот рок за доставување на барањето за наплата на задолжницата. Носителот на платен промет е должен на денот на наплатата, преку Клириншката куќа, да го известува Централниот регистар за секоја извршена наплата врз основа на задолжница, Задолжницата како финансиски инструмент поседува карактер на извршна исправа. По повлекувањето на задолжницата во рок од 15 дена од доверителот од носителот на платниот промет може да иницира една постапка со којашто се овозможува присилно извршување на задолжницата, при што во вакви околности нотарот е должен да стави потврда за извршност на повлечената задолжница којашто е поднесена од страна на доверителот. Веднаш по добивањето на пријавата, Централниот регистар е должен во регистарот на задолжници да ги евидентира приемот на задолжницата кај извршителот и наплатите, а со тоа да ја избрише задолжницата. Меѓутоа, ако во временски период од 20 дена од денот на добивањето на известувањето не биде поднесена пријава, Централниот регистар е должен од регистарот на задолжници веднаш да ја избрише задолжницата. Во однос на задолжницата, битно е да се нагласи дека Централниот регистар е должен по добивањето на барањето веднаш да ја избрише задолжницата од регистарот на задолжници.

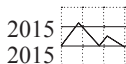

Задолжителното издавање задолжница меѓу компаниите требаше да стапи на сила во април 2014 година. Во меѓувреме државата и бизнисот се согласиле дека Законот за финансиска дисциплина, кој е веќе во функција, воведува јасни рокови и одредби за одговорност на должниците, со што се обезбедува повисока заштита на доверителите.

Заклучок

Врз основа на хрватскиот модел, во Република Македонија беше применета задолжницата како финансискиот инструмент, при што во тој временски период започна исплата на долгот кон стопанството. Меѓутоа, уште од тој временски период остана целосно отворено прашањето колку овие мерки ќе имаат севкупно влијание врз финансиската дисциплина во земјава.

Законот за финансиска дисциплина во Република Македонија стапи на сила од 1 април 2014 година, меѓутоа истиот беше донесен на 30 декември 2013 година. Врз основа на овој Закон се регулирани и сите рокови за плаќање, при што процесот за плаќање се однесува на временски период од вкупно 60 дена, или во 120 дена доколку се поседува соодветна писмена согласност која што е дадена од страна на доверителот. Според овој Закон, доверителот, онаа страна којашто дава соодветен производ, во ваквиот случај не поседува никаква обврска врз основа на којашто ќе покрене некоја конкретна активност која опфаќа процес на наплата на своите сопствени побарувања. Како резултат на ова, врз основа на Законот, должникот е тој којшто поседува обврска да го почитува во целост временскиот рок од 60 или 120 дена и врз основа на тоа да ја подмири сопствената обврска. Меѓутоа, доколку сето ова не се случи, при инспекција од страна на Управата за јавни приходи сето тоа ќе биде евидентирано како еден вид на прекршок, за што ќе следат високи парични казни. Ваквата ситуација оди во корист на малите компании, бидејќи навистина често ваквите компании кога работат со други претпријатија коишто имаат поголема економска моќ, многу тешко донесуваат одлука да започнат конкретна судска процедура да ги наплатат своите побарувања. Задолжителното издавање на задолжницата требаше да стапи на сила, меѓутоа во 2014 година државата и бизнисот се согласиле дека Законот за финансиска дисциплина воведува јасни одредби за одговорност на должниците, со што се обезбедува повисока заштита на доверителите.

Користена литература

- [1]. Закон за задолжница, Сл. весник на Р. Македонија, бр.59 од 11.5.2012 година
- [2]. Закон за финансиска дисциплина, Службен весник на РМ, број 187/13 и 201/2014
- [3]. Правдико, Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за задолжница -<http://www.pravdiko.mk/wp-content/uploads/2013/11/mooo.pdf>
- [4]. Влада на РМ, Задолжница-нов владин инструмент -<http://vlada.mk/node/2003>
- [5]. Правдико, Закон за финансиска дисциплина, <http://www.pravdiko.mk/zakon-za-finansiska-distsiplina>